

ΓΡΑΜΜΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Φίλτατε «Νουμά».

Χάρη στο φίλο μου Σ. Β. έχω μπροστά μου 50 φύλλο του «Νουμά», που δε χοριαίνω να το διαβάσω. Τι δυστύχημα για μας τους Τουρκομερίτες, να μη μπορούμε να πέρνουμε και μες ταχυτικά κ' ελεύθερα ένα τέτοιο φύλλο σαν το «Νουμά». Το έργο που ανάλαβετε είναι μεγάλο και τολμηρό κ' εύχομαι να ζήση το φύλλο σας και να πάη μπρός. Είπα τολμηρό, γιατί όπως καταστήσαμε σήμερα, τόλμη και γενναιοσύνη χρειάζεται να λέγει κανείς την αλήθεια, όπως ολόγυμνη και ξάστερη την παρασταίνει ο «Νουμάς». Μα εκείνο που μ' εύχαριστεί περισσότερο και με κάνει να νοιώθω μέσα μου μιαν ανέλκυστη χαρά, είναι που εκδίδεται στη δημοτική γλώσσα, στην εθνική μας ολόζώντανη γλώσσα.

Είμαι κ' εγώ δημοδιδάσκαλος—ω μὴ μορράζετε σὰς παρακαλώ—ποτισμένος κι' αναθρεμμένος κι' εγώ όπως τόσοι άλλοι με το επισιτοδορικό πνεύμα του δασκαλισμού, που μ' έπνιξε 12 ολόκληρα χρόνια, ως που να βγω από το Γυμνάσιο, που τότε δα πιά φαντάσθηκαν τὸν εαυτό μου σοφὸ. Θυμολογώ μάλιστα πὸς γὰρ νὰ δείξω τὴ σοφία μου καὶ πὸς ἐμῆκα πιά «Ἑλληνικά», γράφοντας ἕνα γράμμα σ' ἕνα φίλο μου καὶ θέλοντας νὰ παραστήσω τὸ τί εἶδα σ' ἕνα ταξίδι μου, ἐσυλλογίζομαι «ἰσώρακα» νὰ γράψω γιὰ «ὁπωπα!». Μα ἔδω καὶ 4-5 χρόνια πὺ κατὰλαβα ποιὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ γλῶσσα μας, σκέπτομαι πὸς τίποτε δὲν ἔμαθα σ' ὅλο τὸ διάστημα πὺ προανέφερα, παρὸ πὸς νὰ λέγω τὸ τυρὶ τυρὶν καὶ τὴν ἀλεπού ἀλῶπεκα. Καὶ τώρα πάλι πὺ τὸς χρόνια ἐξασκῶ τὸ ἐπαγγελμαῖ μου, τὸ βαρέθηκα ὅχι γιὰ καὶ νέναν ἄλλο λόγο ἀπὸ κείνους τοὺς τετριμμένους—συγχωρηστέ μου τὸν ἀνὰδιπλασιασμό—πὺ προφασίζονται πολλοὶ δασκάλοι, παρὸ γιὰ τὸ λόγο πὸς εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ διδάσκω στοὺς μικροὺς μου μαθητὰς ὅσα ἐγὼ ὁ ἴδιος μέσα μου συχαίνουμαι κ' ἀποδοκιμαζῶ—γιατὶ κατὰ Δημοσθένη: βούρε ἐπὶ γλῶττῃ βέβηκε.

Δὲ μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὸ μαρτύριό μου. Ὅταν διδάσκω ἱστορία κ' ἐκφράζομαι στὴ ζωντανή μας γλῶσσα, βλέπω τὰ καημένα τὰ παιδιὰ νὰ μὲ

παρακολουθοῦν μ' ἀνοιχτὸ στόμα καὶ μὲ μιὰ προθυμίαν ἀσυνήθιστη, πὺ θάρρει, κερπιδιὰ ἀπὸ τὰ χεῖλη—παρακαλῶ νὰ μὴ με παρεξηγήσετε, γιὰτὶ δὲ θέλω νὰ πῶ μ' αὐτὰ πὸς μιλῶ μ' εὐφράδεια.—Μὰ ὅταν μὲ τὴν αὐρίο ἐρθοῦν νὰ μ' ἀποδόσουν τὸ μάθημα, μεταχειρίζονται πολλὰς φορὲς τὶς λέξεις πὺ βρίσκουν μέσα στὸ βιβλίο τους, καὶ λέξεις πὺ φέρουν σ' ἀναστάτωση κ' αὐτὰ τὰ φωνητικά τους ὄργανα, π. χ. πρὸς πέ μ φ η σ α ν, ἔ μ ε ψ ι μ ο ἰ ρ ο υ ν, ρ ρ ο υ ρ ἄ μ ε μ ι σ θ ο δ ο τ η μ ἔ ν η, ε ὕ θ ρ α σ τ ο ς σ τ ρ α τ ι ἄ κ τ λ.

Προχθὲς σὲ μιὰ μικρὴ ἐκθεση μαθητοῦ εἶδα γραμμένη τὴ φράση: ἐκεῖνοι πὺ ἀκούουν... Καὶ ἀφοῦ ἀπὸ μέσα μου χάρηκα γιὰτὶ τὸ παιδί ἐγράφε κατὰ πὸς αἰσθανόταν, ἀναγκάσθηκα ὅμως μὲ μεγάλη μου λύπη νὰ τὸ διορθώσω—ὡ φρέκη ὡς ἐξῆς: ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀκούουν...! Γιατὶ ἔτσι τὸ μαθαίνει στὴν ἀναθηματισμένη τὴ γραμματικὴ του! Ἀχ! πότε θὰ πᾶψη αὐτὴ ἡ στρέβλωση στὴ γλῶσσα καὶ στὴν ἀντίληψη τῶν παιδιῶν μας!

Αὐτὰ κ' ἄλλα πολλὰ, μὰ πάρα πολλὰ, ἀπὸ πὺ λὺν καιρὸ θέλω νὰ τὰ δημοσιέω. Μὰ ἐξὺν πὺ οἱ ἐφημερίδες στὴν Τουρκίᾳ, τέτοια πράγματα εἶναι ἀδύνατο νὰ δημοσιέω, θὰ «ἐλάκτιζα πρὸς κέντρα» βγάζοντας ἀπὸς μου τὰ μάτια μου, ἀν ὑπόγραφα μὲ τέτοια γνώμη. Θὰ ἐκινδύνευα τότε νὰ ἐξοβελισθῶ ἀπὸ τὴ χορεία τῶν διδασκῶν καὶ θεωρούμενος ὡς μαλλιαρὸς—ἐνὼ δυστυχῶς τὸ πρόσωπό μου διαμαρτύρεται γι' αὐτό—θὰ ἐπλήρωνα ἀκριβὰ τὴν τὸλμη μου, μένοντας χωρὶς θέση καὶ περιφρονούμενος ἀπ' ὅλους! Γιατὶ ξέρετε, ἀγαπητὲ κύριε, πὸς ἡ συνειδηση τοῦ κόσμου εἶναι διληθητικισμένη ἀπὸ τὸς χρόνῳ ἀντεθνικὴ διδασκαλίᾳ! Αὐτὰς εἶναι ὁ λόγος πὺ καὶ σήμερα ἀναγκάζομαι νὰ τὰ ὑπογράψω—ἀν τυχὺν ἔχετε τὴν καλοσύνη νὰ τὰ δημοσιέσετε—μὲ ψευτόνομο.

Πότε λοιπὸν θάρθ' ἐκεῖν' ἡ ὥρα πὺ θὰ πᾶψω πιά νὰ διδάσκω σ' αὐτὴ τὴ ψεύτικη καὶ ἀκατανόητη, γιὰ τὰ παιδιὰ μας γλῶσσα! Ἀς μπορούσα καὶ τότε νὰ τὸ κάνω! Μὰ ὅστερα; κινδυνεύω νὰ πᾶθω ὅ,τι ἐπαθε μιὰ φορὰ στὸ Βόλο ὁ δικαστὴς Στελλάκης, γιὰτὶ ὁ κακομοῖρης τὸλμησε νὰ ἐκδώσῃ δικαστικὴν ἀπόφαση στὴν δημόδη. Πέρουσι στὶς ἐξετάσεις μου ἕνας δάσκαλος—γέννημα καὶ θρέμμα σχολαστικισμοῦ—ἐκανε ἀνω κάτω τὸν κόσμο, γιὰτὶ ἕνας μαθητὴς ἐπρόφερε τὸν ἀριθμὸ 40, σ α ρ ἄ ν τ α.—Τί; τί; τὸς—

ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ.—Τί;.. Τὸ εἶπανε τῆς μητέρας του... τῆς τὸ εἶπανε...;

Η ΦΩΝΗ.—(Ὅσ' ἀν κραυγὴ δυνατὴ.) Σωτήρη!!!

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ.—Φωνάζει σὰ λυσσασμένη. Μὰ ἐκεῖνος δὲν ἀκούει πιά τὴ φωνή της.

Η ΑΛΛΗ.—Τὴν ἀκούει... μὰ κάνει πὸς δὲν τὴν ἀκούει... Κάμετε τὸ σταυρὸ σας... καὶ φευγάτε.

Η ΦΩΝΗ.—(Ἵστερικῇ, ἀγρια.) Σωτήρη!!!... Ἀσάχ!

Η ΠΡΩΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ.—Ὁ Θεὸς βοηθὸς της. Ἔπεσε πάλι ἀναίσθητη.

Η ΑΛΛΗ.—Τὸ ἀμᾶξι πᾶει τὴν ἀκρὴ ἀκρὴ στὸ λιστάσι... Πᾶει... πᾶει ὀλοένα... Τώρα χάθηκε μὲς τὰ δένδρα!

ΜΙΑ ΑΛΛΗ.—Ἐλᾶτε... Ἐλᾶτε, πᾶμε.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Α' ΠΡΑΞΕΩΣ

(Ἀκολουθεῖ)

σαράκοντα! καὶ γιὰτὶ λέει, νὰ μὴ ξέρη νὰ σχηματίσῃ τὴν ὀνομαστικὴ τοῦ φλόξ! καὶ γιὰτὶ νὰ πῇ ὁ μαθητὴς κάνοντας μιὰ διαίρεση: καταδιδοῦμε καὶ τὸ ἄλλο ψηφίῳ;—Ὅχι! καταδιδοῦμεν καὶ τὸ ἀκόλουθον ψηφίον! Ακούσατε παρακάτω μιὰ ἐρώτησὴ τοῦ καὶ μὴ φρίξετε!

—Πῶς κάνει, παιδί μου; ὁ παθὴρ. παρακείμενος τὸ ρῆμ. πέμπω στὴν καθωμιλημένη (!); γλῶσσα:—Μαθ. Ἐχω πεμφθῇ.—Διδ. Ἀλλέως; (ὡς τῆς σχολαστικότητος!)—Μαθ. (διστάζοντας καὶ δυσκολοπρόφερα:) Εἴμαι... πεπεμπμένος!—Διδ. Γὰ σκέφου καλύτερα;—Μαθ. Πεπεμπμένος!—Διδ. Μὲ πὸς μ γράφεται: (!!!)—Μαθ. Μὲ δύο—καλὰ καὶ δὲν εἶπε μὲ τρία!—Μὰ ὅστερα ποιὰ ἀντίφαση στὸν ἴδιο τὸν διδάσκαλον! ἀκούσατε:—Τί θὰ πῇ, παιδί μου, ἔννοα;—Μαθ. Καταλαβαίνω.—Μπραβο!!!

Μὰ δὲν τὰ βλέπουν αὐτὰ οἱ τυχοὶ τοῦ ἔθνους;

Ἕνας βασιλεὺς δάσκαλος

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

—κ. Σ. Γ. Λάδαμα τὸ 12. Περιμένω τώρα τὴν συνέχεια τοῦ «Ἀπὸ τὴν Ἑλλ. Πατρ.»—κ. Β. Ἀθ. Τάλλα τὰ στελαίμε. Τὸ «πρωτομαγιέτικο» ἀφοῦ μᾶς ἤρ' ἐξώρας, τὸ φυλάξαμε γιὰ τὸς χρόνον.—κ. Ε. Στυλ. «Ἰλιάδα» θὰ ξαναδημοσιέψουμε στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς. Γὰ τᾶλλο, πὺ μᾶς γράψετε, σύμφωνα:—κ. Νίκο Ὁ «Ρομπισῶνος» τοῦ κ. Ψυχάρη θὰ βασιτάξῃ 3-4 μῆνες καὶ δὲ θὰ δημοσιεύεται σ' ἐπιφυλλίδα. Θὰ δημοσιεύεται μέσα στὸ φύλλο, ἀπὸ δυὸ σελίδες καὶς φορὰ κ' ἀπὸ πέντε ἐξῆ, ὅταν ὁ «Νουμάς» θὰ βγαίη μὲ δώδεκα σελίδες. Δωδεκασελίδα φύλλα, ὅπως τὸ γράψαμε κ' ἄλλοτε θὰ βγάζουμε δῶ καὶ μπρὸς δυὸ καὶς μῆνα.—κ. Παράξενο. Τὸν κ. Thumb τὸν ἀνέφερε ἡ «Ἐστία» μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ μίλησε γιὰ τὸν Μελισσιώτη. Ἄν δὲν μίλουσε γι' αὐτὸν δὲν θὰ τὸν ἀνέφερε καθόλου ἢ ἂν τὸν ἀνέφερε θὰ τὸν ἔλεγε κ' αὐτὸν προδότη, καθὼς τὸν Κρουμπάχερ ὥστε μπορεῖ κανένας νὰ πῇ πὸς ὁ Μελισσιώτης ἔσωσε τὸν κ. Thumb καὶ μὲ γελᾶτε.—κ. Γ. Κ. Β. θὰ δημοσιεύτῃ τὸ «Περωμένο καράβι», μὰ ἀνάγκη νὰ περάσετε ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Θὰ σὰς περιμένουμε τὴν Κυριακὴ τὸ δείλι, 4-6.—κ. Χ. Ἀργυστόλι. Εἴπαμε στὸν κ. Στασινοπούλου καὶ σήμερα σοῦ στέλνει τὰ 10 σῶματα τοῦ «Κρατιῶ» του. Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἔκαμε μεγάλῃ ἐντύπωση σ' ὅλους τοὺς γινώστες τῶν κρασιῶν πὺ τὸ διάβασαν. Εἶναι τέλειο στὸ εἶδος του, ἔχει ὅλες τὶς τελευταῖες ἐπιστημονικὲς ἐργασίες πὺ ἔγιναν στὰ κρασιὰ, ἔχει εἰκόνες γιὰ ὅλες τὶς νεώτερες μηχανὲς πὺ χρειάζονται γιὰ τὴν ἐργασία αὐτὴ καὶ εἶναι τόσο ἀπλὰ καὶ τόσο ὁμορφα γραμμένο στὴν ἀθάνατη δημοτικὴ μας γλῶσσα, πὺ κ' οἱ ἀγράμματοι ταξιδιάρηδες κ' οἱ χωρικοὶ πὺ ξέρου λῖγα γράμματα θὰ τὸ διαβάζουν σὰ μυθιστόρημα καὶ θὰ τὸ καταλαβαίνουν. Τὰ βάζει μὲ τὸ τεκούρι στὸ κεφάλι, μᾶς ἔλεγε κάποιος. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἐπιστημονικώτατο βιβλίο. «Τὰ Νέα Γεωπονικά» τοῦ κ. Χασιώτη, στὸ φύλλο τοῦ Μᾶη, ἐπῆραν καὶ καταχωρίζουν ἕνα μεγάλο κεφάλαιο ἀπ' «τὸ Κρασί».

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ ΛΟΓΓΟΥ

ΔΑΦΝΗΣ ΚΑΙ ΧΛΟΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ

Πουλιέται χαρτοδεμένο 2 δραχμές, (Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 2) στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας».

ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ.—Εἶναι πεσμένη ἀναίσθητη στὸν καναπέ στὴν κάμαρά της... Τρέμει τὸ κορμί της σὰν τὸ βούρλο... Δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ βασιτάξῃ.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ.—Δέστε.. δέστε, τώρα κατέβηκε ἡ Φιγένια μαζί μ' ἐκεῖνον στὴν αὐλή. (Οἱ ἄλλες γυναῖκες πλυνσιάζουν στὸ παράθυρο.)

ΜΙΑ ΑΛΛΗ.—Νά, ἐκεῖ περιμένει τὸ ἀμᾶξι...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ.—Ἡ Φιγένια φορεῖ ἀκόμα τὸ νυφιατικὸ της. Μόνο τὰ λουλούδια δὲν ἔχει στὰ μαλλιά... τὰ λουλούδια καὶ τὸν ἄσπρο πέπλο.

Η ΑΛΛΗ.—Δέστε ἐκεῖνο τὸ μεταξωτό, τὸ ἄσπρο τὸ σὰλι πὺ ρίχνει γύρω στὸ κεφάλι της.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ.—Τώρα! Τώρα! Ἀνεβαίνει στὸ ἀμᾶξι...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ.—Πὸς φέγγουν τ' ἄσπρα της φορέματα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ!

ΜΙΑ ΑΛΛΗ.—Κ' ἐκεῖνος.. χτυπάει τ' ἄλογα μὰ δὲν κάνουν μπροστά.

ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ.—Σηκώθηκαν στὰ πιασιὰ τους, ἄμα τὰ χτύπησε.

Η ΠΡΩΤΗ.—Τώρα!.. Τώρα!.. Τὸ ἀμᾶξι... ξεκίνησε! (Ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς μητέρας.)

Η ΦΩΝΗ.—Παιδί μου!... παιδί μου!!